

- *Полімери спеціального призначення (доповідач — доктор хімічних наук О.О. Бровко)*
- *Цифровий репозитарій наукових текстів НАН України в Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського: стан і перспективи розвитку (доповідач — доктор наук із соціальних комунікацій К.В. Лобузін)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ 29 вересня 2021 року

Перед початком засідання Президії НАН України 29 вересня 2021 р., яке відбувалося в режимі відеоконференції, президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній вручив державні нагороди вченим Національної академії наук України за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки, зміцнення науково-технічного потенціалу України, багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм. Зокрема, Указами Президента України було відзначено:

- радника Президії НАН України, почесного директора Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України академіка НАН України **Віталія Дмитровича Походенка** — орденем князя Ярослава Мудрого III ступеня;
- директора Інституту фізіології рослин і генетики НАН України академіка НАН України **Володимира Васильовича Моргуна** — орденем князя Ярослава Мудрого IV ступеня;
- завідувача відділу Інституту історії України НАН України члена-кореспондента НАН України **Віктора Михайловича Даниленка** — орденем «За заслуги» II ступеня;
- завідувача відділу Інституту надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України доктора технічних наук, професора **Євгена Олександровича Пашенка** — почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України»;
- академіка-секретаря Відділення інформатики НАН України академіка НАН України **Олександра Миколайовича Хіміча** — почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України».

Крім того, Почесну грамоту Кабінету Міністрів України було вручено головному науковому співробітнику Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України члену-кореспонденту НАН України **Вадиму Борисовичу Молодкіну**; Подяку Прем'єр-міністра України — завідувачу відділу Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України члену-кореспонденту НАН України **Віктору Миколайовичу Антонову** і заві-

Вручення державних нагород ученим НАН України

дувачу відділу Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України члену-кореспонденту НАН України **Петру Михайловичу Царенку**.

* * *

Потім члени Президії НАН України заслухали доповідь директора Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України доктора хімічних наук **Олександра Олександровича Бровка**, присвячену питанням створення і впровадження в різні галузі економіки полімерів спеціального призначення (стенограму див. на с. 9).

У доповіді було зазначено, що Інститут має вагомі результати з досліджень морфології та властивостей полімерів спеціального призначення на основі багатокомпонентних систем. Так, для КБ «Південне ім. М.К. Янгеля» було розроблено технологію синтезу та проекту

документацію на виробництво компонентів високоенергетичних матеріалів і випущено дослідну партію уретанпоксидного каучуку для використання його в композиційному матеріалі для склеювання деталей газогенератора.

Розроблено поліфункціональні органо-неорганічні поліуретанові композиційні матеріали (ПКМ) як захисні покриття і адгезиви для з'єднання різного типу поверхонь об'єктів військової техніки. Виготовлено двокомпонентний поліуретановий герметик холодного тверднення, який впроваджено на Державному заводі «Палада» (Херсон) для герметизації стиків і пошкоджень бетонних та залізобетонних конструкцій.

На одному з об'єктів Військово-Морських сил ЗСУ успішно проведено випробування створених в Інституті нековзких антикорозійних композиційних полімерних покриттів для зовнішніх та внутрішніх металевих поверхонь, зокрема палуб і надбудов кораблів.

Науковці Інституту створили нові фотополімерні композиції для виготовлення багатшарових захисних світлопрозорих склополімерних конструкцій з поліпшеними фізико-механічними характеристиками.

Розроблено нове теплостійке наноструктуроване термореактивне зв'язуюче для вуглепластиків для використання його в деталях літальних апаратів, що експлуатуються за підвищених температур.

Запропоновано метод модифікації нанокompозитів на основі лінійних поліуретанів з введенням в них *in situ* вуглецевих нанотрубок та магнітних наночастинок для вирішення проблеми екранування об'єктів від електромагнітного випромінювання та захисту від радіолокаційного спостереження.

Для металевих та скляних поверхонь створено оптично прозорі захисні покриття, полімеризація яких відбувається під дією природного сонячного УФ-випромінювання. Випробування таких покриттів на сонячній електростанції ТОВ «Альтен-інвест» (м. Тростянець, Вінницька обл.) засвідчило їхню ефективність для захисту скла типових фотоелектроперетворювачів сонячних колекторів.

Синтезовано ряд поліуретанів для використання як матриць у твердотільних лазерних елементах, що містять органічні барвники.

Розроблено функціональні полімерні матеріали нового покоління – молекулярно імпринтовані полімери у формі тонких поруватих плівок, які використовують як селективні елементи хімічних сенсорів для визначення токсичних речовин. На ПАТ АК «Київводоканал» успішно випробувано сенсорні системи з визначення фенолу.

Інститут здійснює дослідження в галузі хімії та фізико-хімії високомолекулярних сполук, створення нових полімерних матеріалів спеціального призначення у тісній співпраці з Інститутом молекулярної біології і генетики НАН України, Інститутом проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, а також з Університетом міста Лейстер (Велика Британія).

В обговоренні доповіді взяли участь головний конструктор і начальник конструкторського бюро з розробки ракетних двигунів на твердому паливі КБ «Південне ім. М.К. Янгеля» Є.А. Косяк; завідувач відділу Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В.П. Кухаря НАН України доктор хімічних наук О.А. Пуд; академік-секретар Відділення хімії НАН України академік НАН України М.Т. Картель; віцепрезидент НАН України, голова Секції хімічних і біологічних наук НАН України академік НАН України В.Г. Кошечко; президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній; перший віцепрезидент НАН України академік НАН України В.П. Горбулін; віцепрезидент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України В.Л. Богданов; академік-секретар Відділення загальної біології НАН України академік НАН України В.Г. Радченко; директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків.

* * *

Далі члени Президії НАН України заслухали доповідь директора Інституту інформації

ISSN 1027-3239. Вісн. НАН України, 2021, № 11

Виступ доктора хімічних наук Олександра Олександровича Бровка

Виступ доктора наук із соціальних комунікацій Катерини Вілентіївни Лобузної

ційних технологій Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського доктора наук із соціальних комунікацій **Катерини Вілентіївни Лобузної** на тему «Цифровий репозитарій наукових текстів НАН України в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського: стан і перспективи розвитку» (докладніше див. с. 16).

У доповіді йшлося про те, що сучасне розуміння електронної дослідницької інфраструктури нерозривно пов'язане з поняттям відкритої науки (Open Science). У 2019 р. в Європейському Союзі було ініційовано перехід до відкритого доступу до наукових публікацій (OA2020 Initiative), який фінансує Європейська дослідницька рада. У рамках цієї ініціативи створено загальноєвропейський науковий

репозитарій OpenAIRE, який є платформою для розміщення у відкритому доступі повних текстів наукових публікацій.

В Україні останнім часом активізувалися процеси, спрямовані на інтеграцію в європейський дослідницький простір. Так, ще в 2017 р. Кабінет Міністрів України затвердив Положення про Національний репозитарій академічних текстів, Міністерство освіти і науки України видало низку наказів щодо організації інституційних репозитаріїв.

У системі НАН України функціонує лише репозитарій наукової періодики НАН України, однак консолідованого представлення результатів діяльності наукових установ Академії немає, що знижує конкурентоспроможність науковців НАН України.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського має досвід і можливості для створення на корпоративних засадах з науково-дослідними установами НАН України репозитарію наукових текстів НАН України на базі цифрової платформи бібліотечного порталу НАН України LibNAS UA.

Так, уже розроблено концептуальні засади і технологічний інструментарій для формування корпоративних бібліографічних ресурсів, налагоджено співпрацю з бібліотеками науково-дослідних установ НАН України, створено електронні архіви наукової періодики України.

Наявність такого порталу дозволить привести наукові метадані у відповідність до сучасних міжнародних стандартів цифрової комунікації, забезпечить відкритий доступ до результатів наукової діяльності НАН України; прискорить інтеграцію до європейської і світової дослідницької інфраструктури; допоможе збереженню наукових досягнень вчених Академії; поліпшить організацію моніторингу наукової публікаційної та видавничої активності, оцінювання ефективності діяльності установ НАН України; оптимізує процес підготовки звітної та атестаційної документації, а також проведення аналітичних, бібліометричних, наукометричних досліджень.

В обговоренні доповіді взяли участь генеральний директор Національної бібліотеки

України ім. В.І. Вернадського член-кореспондент НАН України Л.А. Дубровіна, директор видавничого дому НАН України «Академперіодика» О.Г. Вакаренко, голова Науково-видавничої ради НАН України академік НАН України Я.С. Яцків.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- затвердили документ «Основні принципи організації та діяльності наукової установи Національної академії наук України»;
- погодили включення Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України до складу Відділення інформатики НАН України;
- погодили включення Інституту проблем математичних машин і систем НАН України до складу Відділення наук про Землю НАН України;
- розглянули питання про припинення діяльності Державного науково-інженерного центру мікроелектроніки Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова.

Затверджено:

- доктора філологічних наук, професора Пейс-університету у Нью-Йорку (США) **Даниленка Андрія Івановича** головним редактором наукового періодичного видання «Українська мова»;
- доктора філологічних наук, професора Національного університету «Львівська політехніка» **Левченко Олену Петрівну** головним редактором збірника наукових праць «Культура слова»;
- доктора історичних наук, професора, декана факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» **Великоchia Володимира Степановича** головним редактором журналу «Народна творчість та етнологія»;
- доктора філологічних наук, професора кафедри слов'янського літературознавства Університету ім. Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (Польща) **Набитовича Ігоря Йосиповича** головним редактором журналу «Слово і час»;
- доктора фізико-математичних наук **Джежерю Юрія Івановича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту магнетизму НАН України та МОН України;
- доктора технічних наук **Меркулова Олексія Євгеновича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту чорної металургії ім. З.І. Некрасова НАН України;
- доктора технічних наук **Чемериса Олександра Анатолійовича** на посаді заступника директора з на-

укової роботи Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України;

- доктора технічних наук **Гончара Сергія Феодосійовича** на посаді заступника директора з науково-технічної роботи Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України;

- кандидата технічних наук **Сміхулу Анатолія Володимировича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту газу НАН України;

- кандидата технічних наук **Костогриза Кирила Петровича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту газу НАН України;

- доктора фізико-математичних наук **Антонюк Олександр Вікторівну** на посаді заступника директора з наукової роботи Державної наукової установи «Київський академічний університет»;

- кандидата фізико-математичних наук **Шадуру Віталія Миколайовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Державної наукової установи «Київський академічний університет»;

- кандидата фізико-математичних наук **Шарай Ірину Вікторівну** на посаді вченого секретаря Інституту магнетизму НАН України та МОН України;

- доктора технічних наук **Кононенко Ганну Андрійовну** на посаді вченого секретаря Інституту чорної металургії ім. З.І. Некрасова НАН України;

- кандидата технічних наук **Чьочь Вікторію Володимирівну** на посаді вченого секретаря Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України;

- кандидата технічних наук **Льєнка Бориса Кузьмича** на посаді вченого секретаря Інституту газу НАН України.

Погоджено призначення:

- кандидата фізико-математичних наук **Шаповалова Андрія Петровича** на посаду завідувача лабораторії надпровідної квантової електроніки Державної наукової установи «Київський академічний університет»;

- кандидата фізико-математичних наук **Федоренко Олексія Віталійовича** на посаду завідувача відділу магнітних і пружних властивостей твердих тіл Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України;

- доктора технічних наук **Гайворонського Олександра Анатолійовича** на посаду завідувача відділу зварювання легованих сталей Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- доктора технічних наук **Лабур Тетяни Михайлівни** на посаду головного наукового співробітника Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- доктора технічних наук **Піскун Наталії Василівни** на посаду завідувача відділу космічних технологій Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- доктора технічних наук **Скульського Валентина Юрійовича** на посаду завідувача відділу технологічної міцності і технології зварювання сталей підвищеної міцності Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- доктора фізико-математичних наук **Тарасова Володимира Олексійовича** на посаду завідувача відділу сцинтиляційної радіометрії Інституту сцинтиляційних матеріалів НАН України;

- кандидата технічних наук **Ховавки Олександра Ігоровича** на посаду завідувача відділу термічних процесів і нанотехнологій Інституту газу НАН України.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- почесного директора Інституту географії НАН України академіка НАН України **Руденка Леоніда Григоровича** за багатолітню плідну невтомну працю вченого, організатора науки і педагога, вагомі здобутки у галузі географічної картографії та значний особистий внесок у підготовку висококваліфікованих наукових кадрів;

- завідувача відділу Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України члена-кореспондента НАН України **Зеленько Галину Іванівну** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та вагомі творчі здобутки у підготовці наукових кадрів — дослідників у галузі політології.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- провідного наукового співробітника Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України доктора фізико-математичних наук **Золотарьова Володимира Олексійовича** за багатолітню плідну творчу працю та вагомі здобутки у галузі математичної фізики;

- професора кафедри Національного університету водного господарства та природокористування члена-кореспондента НАН України **Слюсарчука Василя Юхимовича** за багатолітню плідну працю вченого і педагога та вагомі здобутки у галузі диференціальних рівнянь і функціонального аналізу;

- директора Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України члена-кореспондента НАН України **Ажнюка Богдана Миколайовича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну

працю, високопрофесійні здобутки та вагомий внесок у розвиток українського мовознавства.

Відзнакою НАН України «Талант, натхнення, праця» нагороджено:

- наукового співробітника Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України кандидата історичних наук **Артимішина Павла Івановича** за наполегливу творчу працю та значний особистий внесок у розвиток досліджень історії України та Росії у XX–XXI ст.;
- заступника директора з наукової роботи Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України кандидата історичних наук **Костюка Олега Анатолійовича** за плідну наполегливу наукову і науково-організаційну працю, вагомий творчий здобуток та особистий внесок у розвиток історичних досліджень зовнішньої політики незалежної України.

Звання «Почесний доктор Національної академії наук України» присвоєно:

- члену Президії НАН України академіку НАН України **Губерському Леоніду Васильовичу** за видатний особистий внесок у розвиток наукового потенціалу держави у вищій школі та зміцнення авторитету академічної науки.

Подякою НАН України відзначено:

- провідного наукового співробітника Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» доктора фізико-математичних наук **Солякова Дмитра Геннадійовича** за багатолітню плідну працю вченого та вагомий особистий здобуток у розвитку

досліджень у галузі прискорювачів плазми і розробленні нових сучасних плазмових технологій;

- старшого наукового співробітника Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України кандидата історичних наук **Стеблія Феодосія Івановича** за багатолітню невтомну наукову і науково-організаційну працю та вагомий особистий внесок у дослідження історії західних земель України у складі Австрійської монархії в XIX ст.;

- молодшого наукового співробітника Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України **Сінельникову Наталію Миколаївну** за багатолітню сумлінну працю, вагомий професійний здобуток та особистий внесок у розвиток інституту.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- старшого наукового співробітника Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України кандидата політичних наук **Кононенко Наталію Вікторівну** за багатолітню плідну творчу працю та вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної політичної науки;

- головного спеціаліста Відділу технічного забезпечення Управління справами НАН України **Сайганову Людмилу Михайлівну** за багатолітню сумлінну працю, відповідальне ставлення до виконання посадових обов'язків та особисті здобутки у професійній діяльності.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик